

NYHETSBREV DESEMBER 2020

TYRKIA

Tyrkias overgrep

Tekst: Johannes Morken

Det er god grunn til å bekymre seg for den kristne minoriteten i et mer og mer autoritært, ultranasjonalistisk og islamisert Tyrkia.

Protestantiske kristne, og særlig konvertitter og kirkeledere, er systematisk diskriminert og trakassert av tyrkiske myndigheter. Også de historiske kirkene står i en krevende situasjon, inkludert sørøst i Tyrkia. Der støtter vi den syrisk-ortodokse kirken i kampen for å beholde et kristent nærvær i et område som for hundre år siden var et kristent kjerneområde.

Stefanusalliansen støtter dessuten en protestantisk menighet i byen Antalya og paraplyorganisasjonen Den protestantiske alliansen. Fordi de ikke får lov av myndighetene til å utdanne egne ledere i Tyrkia, er en rekke protestantiske menigheter avhengige av utenlandske pastorer og andre ledere.

Kastet ut

Etter at Tyrkia direkte har kastet ut eller utestengt flere titalls utenlandske kristne som har tjent menigheter og bodd i Tyrkia sammen med sine familier i årevis, rammet svartelistingen 5. mars i år Stefanusalliansen. Vår medarbeider Vija Herefoss ble nektet innreise i Tyrkia. (Les mer på de neste sidene.)

Tre av FNs spesialrapportører – for trosfrihet, forsamlingsfrihet og minoriteter – sendte 10. august brev til den tyrkiske regjeringen. Disse tre tar opp alvorlige bekymringer for protestantiske kristne i Tyrkia og ber om forklaring på svartelistingen av blant andre Vija Herefoss.

Lever under trusler

Situasjonen for de protestantiske menighetene har lenge vært utsatt. De fleste menighetene har aldri fått godkjent sine bygg som kirker. De lever derfor under trussel om stenging eller høye bøter

for å ha gudstjenester og andre aktiviteter i lokaler som, ifølge tyrkiske myndigheter, er forbudt å bruke til religiøse formål, påpeker FNs representanter.

FN-rapportørene beklager sterkt at det ser ut som om tyrkiske myndigheter ikke har sikret full beskyttelse av trosfriheten som er garantert under internasjonal lov. De uttrykker «dyp uro over den rapporterte diskriminering og frykt som møter medlemmer av protestantiske forsamlinger og deres religiøse ledere».

Spredt rykter

Etter det mislykkede kuppforsøket i 2016 har det vært en voksende mistenksomhet rettet mot utenlandske kristne som arbeider i protestantiske menigheter. Det har vært spredt rykter om at de «kan underminere tyrkiske nasjonale verdier og identitet», skriver FN-rapportørene i sitt bekymringsbrev.

De ber tyrkiske myndigheter om informasjon om sakene til Herefoss og en utenlandsk kvinne som er gift med en tyrkisk statsborger. Brevet ble sendt Tyrkias regjering 10. august. Da svarfristen på 60 dager var gått og Tyrkia ikke hadde svart, ble brevet offentliggjort.

Stefanusalliansen har også tatt saken direkte opp med Tyrkias ambassade i Oslo, uten å få svar. Derfor retter vi nå offentlig søkelys mot Tyrkias svartelisting. Den meget alvorlige begrunnelsen «nasjonal sikkerhet» brukes mot lovlige mennesker som utsettes for traumatisk utkastelse eller innreisenekt. Til grunn ligger hemmelige etterretningsrapporter. De har gjort tjeneste i menigheter og – som Herefoss – deltatt på en helt lovlige og åpne møter og konferanser. Tyrkias handlemåte er helt uakseptabel.

Anslag mot Tyrkias kristne

Når mange titalls utenlandske kristne stemples som en trussel mot «nasjonal sikkerhet», forteller det dessuten hvordan myndighetene ser på de protestantiske kristne i Tyrkia. Dette er et anslag også mot dem.

Det er vår plikt å fortelle at NATO-landet Tyrkia undergraver trosfriheten for den kristne minoriteten. Tyrkiske kristne skal vite at vi vil fortsette å støtte dem og gi dem en stemme. Nå kjenner vi også direkte på kroppen hvordan det er å være uglesett.

Den lærdommen skal vi bruke til støtte for de utsatte, ikke til å trekke oss tilbake.

Svartelistet i Tyrkia

Tekst: Johannes Morken

Vija Herefoss i Stefanusalliansen fikk sjokkbekjerd på tyrkisk flyplass i mars. Hun var stemplet som trussel mot Tyrkias nasjonale sikkerhet og erklært uønsket i landet.

– Det var en stor belastning å bli stemplet som en trussel mot Tyrkias nasjonale sikkerhet og utestengt av Tyrkia, sier Herefoss. Hennes sak tas konkret opp i FN-brev til Tyrkia.

Herefoss har som prosjektrådgiver ansvaret for alle de tre prosjektene Stefanusalliansen har i Tyrkia. Organisasjonen har ingen faste utsendinger i noe land, men følger opp lokale partnere ved besøk.

Deltok på konferanse

Fem uker tidligere hadde Herefoss og to kolleger vært i Tyrkia. De hadde deltatt på en konferanse for ledere i protestantiske menigheter og ledernes familier. Konferansen skjedde i åpenhet på et hotell.

Der møtte hun også utenlandske kristne som – bosatt i Tyrkia – i en årrekke har vært ledere i protestantiske menigheter. De fikk høre om flere som ikke fikk komme inn igjen i Tyrkia etter at de hadde reist ut på ferie. Andre hadde ikke fått fornyet oppholdstillatelsen.

– Men vårt vertskap regnet det som usannsynlig at svartelistingen også ville ramme utenlandske gjester, sier Herefoss.

Derfor satte hun seg rolig på flyet igjen i Oslo, en grytidlig morgen 5. mars. Hun skulle delta på en konferanse om situasjonen i Sentral-Asia. Herefoss gikk av Norwegian-flyet i Antalya og stilte seg i køen i passkontrollen.

Høylytt diskusjon

Men da det var hennes tur forstod hun at det var problemer. Politimannen som scannet passet, tok umiddelbart en telefon. Deretter tok han passet og gikk, uten et ord, selv om Herefoss ba om en forklaring. Da politimannen kom tilbake, ble Herefoss bedt om å bli med til politistasjonen på flyplassen.

Der ble hun spurt om hun hadde oppholdstillatelse. Herefoss forklarte at hun var på et kort besøk. Passet hennes forteller at Herefoss har vært på flere korte besøk siden 2015. Hun tenkte at passkontrolløren trodde at hun var utlending bosatt i Tyrkia.

På et nabokontor ble hun sittende foran seks uniformerte politimenn som studerte passet og diskuterte høylytt på tyrkisk. Ingen snakket til henne.

Herefoss kjempet med frykten. En sivilkledd tjenestemann som kom inn, var den eneste som kunne engelsk. Hun forklarte sitt ærend. Men en konferanse om Sentral-Asia var ikke interessant. Da fikk hun beskjeden:

«Du får ikke komme inn i landet.»

«Hvorfor?» spurte Herefoss.

Svaret var brutalt: «På grunn av nasjonal sikkerhet.»

Sammen med kuppmakere

Hun ble i praksis puttet i samme bås som den Tyrkia har plassert folk de mistenker for terrorisme og støtte til kuppmakere. Etter det mislykkede kuppforsøket i 2016, er tusenvis av mistenkte motstandere av Erdogan gitt tilsvarende koder i registrene.

Herefoss ble bedt om å signere to dokumenter. Det ene forteller at hun er uønsket og nektet innreise. På det andre signerte hun på at hun forstod hva som skjer med uønskede passasjerer som forbyr innreise.

Herefoss bad om informasjon om hvorfor hun var stemplet som trussel mot nasjonal sikkerhet. Svaret var at hun måtte henvende seg til Tyrkias ambassade i Oslo.

KABUL EDİLEMEZ YOLCU BİLGİ FORMU
INADMISSIBLE PASSENGER INFORMATION FORM

YOLCU KİMLİK BİLGİLERİ/PASSENGER ID INFORMATION

SoyAdı/Surname	: HEREOFSS	Tarih/Date :	05.03.2020
Adı/Name	: VIJA	Saat/Time :	13.35
Doğum Tarihi/ Date of Birth	: 12.01.1978		
Doğum Yeri/Place of Birth	: TUKUMS LVA		
Cinsiyeti/Sex	: Kadın		
Uyruğu/Nationality	: NORVEÇ		
Pasaport No/Passaport Number	: [REDACTED]		

GELİŞ BİLGİLERİ/ARRIVAL DETAILS

Taşıyıcı Hava Yolu/Aircraft Carrier	NORWEGIAN HAVAYOLLARI
Uçuş Numarası/Flight Number	DY-NAX-1262
Geldiği Yer/From	OSLO
Tarih ve Saat/Date and Time	05.03.2020 13:34

[X] Ülkemize giriş yasağının bulunması/Presence of aban on entry to our country
Türkiye'ye girişine izin verilmemiştir. Bu karara karşı vatandaş olduğun
Türkiye'ye girişine izin verilmemiştir. Bu karara karşı vatandaş olduğun

Eskortert av politi

Da politiet hadde hentet kofferten, ble hun eskortert til flyet som hun hadde kommet med og som skulle tilbake til Oslo. Hun fikk så vidt ringt generalsekretær Ed Brown og sagt at hun ble

kastet ut. Ved flytrappen stod flere politifolk. Passet ble gitt til en flyvertinne som lurte på hva som skjedde. Hun fikk bare beskjed om at Herefoss først skulle få passet tilbake ved ankomst Oslo.

– Det var meget ubehagelig å bli eskortert av fem uniformerte politimenn. Jeg hadde ingen sjanse til å forklare hva som skjedde for de andre passasjerene. De satt som spørsmålstegn da politiet fulgte meg til flyet som måtte vente til jeg kom, sier Herefoss. Hun legger til:

– Det er traumatisk å bli behandlet som en kriminell. De fikk meg til å oppleve seg som en kriminell. Politimennene gjorde bare jobben sin. Men jeg har måttet kjempe med den samme følelsen som ethvert overgrepsoffer – at jeg hadde gjort noe galt. Men det hadde jeg ikke.

Likevel ikke den første

Da hun ble kastet ut, trodde Herefoss at hun var den første og eneste som var svartelistet uten å være bosatt i Tyrkia. Men det var hun ikke.

To utenlandske gjesteforelesere som var på samme konferanse i januar, er også blitt svartelistet. Så langt er det kjent at fem utenlandske kristne som ikke er bosatt i Tyrkia, er utestengt.

– Vi må anta at også mine to kolleger som var på konferansen i januar, er svartelistet. Men de får trolig ikke vite noe før de eventuelt prøve å reise inn igjen i Tyrkia, sier Herefoss.

Det er sendt flere skriftlige henvendelser til Tyrkias ambassade i Oslo – uten svar. Under et oppmøte ble Herefoss og en kollega henvist til å søke visum, med oppgitt 6-10 ukers behandlingstid.

Vija Herefoss sin sak er en av tre som er konkret nevnt i et brev som tre av FNs spesialrapportører 10. august sendte til Tyrkias regjering. De er svært bekymret for situasjonen for den protestantiske minoriteten, og ber blant annet om informasjon om beslutningen som å svarteliste Herefoss. Tyrkia har ikke svart.

Sjokk på vertskapet

Det kom som et sjokk på Den protestantiske alliansen (TEK), som arrangerte konferansen i januar, at flere ble utestengt etter å ha deltatt. TEK har selv kritisert svartelistingen. I en pressemelding i juni stilte de spørsmålet: Kommer turen snart til tyrkiske kristne?

– Totalitære regimer lar folk leve i frykt, de skal ikke vite når det er deres tur, sier Herefoss.

– Som utlending kan man jo prøve å le av et regime som kjenner seg truet av en kvinne på besøk. Men det er likevel svært bekymringsfullt. Det forteller hvordan det tyrkiske regimet ser på protestantiske kristne i Tyrkia når deres gjester stemples som trussel mot landets sikkerhet, sier Herefoss.

Isolere kristne?

Hun legger til: – Spørsmålet er om Tyrkia faktisk vil isolere de protestantiske kristne og gjøre utenlandske kristne redde for å besøke dem. Det er et sted mellom 6000 og 8000 protestantiske kristne i Tyrkia. Dette er konvertitter, de fleste fra muslimsk bakgrunn.

– De er sårbare. Fellesskapet med kristne utenfor Tyrkia er viktig ikke bare åndelig og kirkelig, det gir dem også sikkerhet. Vi er en del av deres sikkerhet. De har tatt risiko fordi de har visst at de ikke er alene.

Herefoss vokste selv opp i Latvia som frem til 1991 var en del av Sovjetunionen.

– Det Tyrkia gjør, bringer tankene mine til det Sovjetunionen gjorde mot protestantiske kristne. Skulle du besøke dem, måtte du besøke de registrerte kirkene, og du fikk bare besøke dem med guider som overvåket besøkene. Det var en stor risiko å besøke uregistrerte menigheter. Er det dit Tyrkia vil, spør Herefoss.

NATO-land kaster ut kristne

Landet har en sekulær grunnlov. Men Tyrkia islamiseres under den autoritære president Erdogan.

– Det som skjer er alvorlig, vi snakker om et NATO-land og et turistland for mange nordmenn.

– Hvilket råd gir du kristne turister i Tyrkia?

– Antalya som jeg var på vei til, er en viktig turistby. Uten turismen mister også mange kristne arbeidet. Til nå har det vært helt i orden å oppfordre turister til å besøke protestantiske menigheter. Nå er det blitt vanskelig å gi klare råd.

– Hvordan skal Stefanusalliansen følge opp arbeidet i Tyrkia?

– Det må vi diskutere grundig. Vi kommer til å utfordre svartelistingen juridisk i Tyrkia, med hjelp av en tyrkisk advokat, uten at vi vet om jeg kommer av svartelisten. Men vi må vise frem for verden hva som skjer og håpe at Tyrkia stopper praksisen. Det er viktigere enn noen gang å støtte våre modige partnere i Tyrkia. Vi skal fortsatt være deres stemme.

64 er kastet ut

Så langt er det kjent at 64 utenlandske kristne er svartelistet i Tyrkia. Fem av disse er ikke bosatt i landet.

Seks av de 64 er gift med tyrkiske statsborgere som altså tvinges altså til å forlate Tyrkia for å holde familier samlet.

Svartelistingen har rammet minst 35 ektefeller og minst 57 barn.